

А. А. Іващук,
канд. наук із соц. комунік.

УДК 007: 304: 655

Аналітичний елемент як органічний складник сучасного репортажу

Стаття присвячена дослідженню аналітичної складової в сучасному репортажі, ґрунтуючись на дослідженнях вітчизняних та зарубіжних дослідників.

Ключові слова: жанр, репортаж, аналітика, інформація, історичний репортаж, футурологічний репортаж.

Розвиток системи жанрів узагалі та інформаційно-публіцистичної групи зокрема, в сучасній практичній журналістиці, зумовлений об'єктивними вимогами часу: змін соціально-економічних умов, формуванням демократичних цінностей у суспільстві, пошуками оптимальних критеріїв підходу до можливостей впливу на суспільну свідомість через засоби масової інформації. Проблема багатогранна настільки, наскільки багатofункціональна система творчої діяльності, як окремого індивіда, так і редакційного колективу в цілому.

Вивченню становлення журналістських жанрів, їхнього творчого розвитку приділяли належну увагу відомі науковці: М. Василенко, О. Глушко, В. Горохов, В. Здоровега, В. Іванов, М. Кім, А. Костянтинов, О. Конторчук, І. Михайлин, І. Прокопенко, Є. Прохоров, В. Різун, Е. Фіхтеліус, В. Шкляр та інші.

Метою статті є дослідження ефективності використання елементу аналітики в репортажному жанрі в групі інформаційно-публіцистичних жанрів української журналістики, його впливу на суспільство. Реалізація поставленої мети передбачає необхідність окреслити можливості збагачення стилістики представлення репортажного інформаційного матеріалу за методикою, розробленою в художньо-публіцистичній та аналітичній групах жанрів.

Аналітикою доповнюється політичний репортаж, без якої він не має продуктивної сили масового переконання, що характерні для цього жанру. Аналітика існує як у формі прямого, часом менторського роз'яснення від першої особи, яка по-своєму розтлумачує суть події, так і у формі більш «витонченій», коли на допомогу репортеріві приходять відповідна соціологічна служба власне партійного осередку. Тоді аналітика починає домінувати, як правило, у другій, основній, частині репортажу. Можна зафіксувати значну кількість цифр, статистичних зведень, які хоч і уповільнюють динаміку розвитку дії в репортажі, проте дають необхідний ефект наприкінці матеріалу.

Описовий елемент у такому разі повністю залежить від майстерності репортера, який, використовуючи фрагментарний стиль викладу, досягає ефекту масштабності події. Сприяють цьому й елементи бліц-інтерв'ю, що розподілені по тексті. Усе це, безумовно, збільшує обсяг репортажного матеріалу, однак у цьому випадку такий факт є цілком припустимий. Агітаційний репортаж має також специфічно мовностилістичні характеристики: короткі, уривчасті речення, незакінчені фрази, часом – заклики, що озвучують герої твору [1; 2].

Безперечно, попри весь потенціал політичного, агітаційного репортажу, існують і його вади. Перша й головна – поспіх у написанні матеріалу, зумовлений його безперечною заангажованістю. Другий недолік – домішування власне у свідомості репортера думки про те, що матеріал, який йому доводиться писати, має характер політичної агітації, з усіма «про» і «контра». Короткі фрази ще не означають лапідарності думки. В агітаційно-пропагандистському матеріалі репортажного характеру не прийнято вживати складні порівняння, яскраві епітети мають здебільшого характер емоційного таврування потенційних суперників. Абсолютно неприпустимі в політичному репортажі ліричні відступи «від автора», що були характерні для описового репортажу в 60–70-х рр. минулого століття на шпальтах таких видань, як: «Літературна Україна», «Дніпро», «Вітчизна» тощо.

Присутність автора в політичному, агітаційному репортажі схвалюють лише за умови, коли репортер свідомо й чітко обстоює політичну лінію партії, яка й замовляє такий матеріал. Класичними зразками аналізованого репортажу є твори Д. Ріда, Л. Рейснер, Ю. Фучіка та інших видатних письменників-журналістів. Проте, як свідчить газетно-журнальна практика сьогодення, подібні феномени залишаються в минулому, авторську позицію в сучасних політичних репортажах, як правило, заперечують, вона практично відсутня. Сучасний репортер прагне більш

об'єктивного висвітлення факту політичної події, він врівноваженіший, часом – іронічний [3].

Політичний репортаж, однак, розвивається як жанр дуже швидко, подекуди трансформуючись у складний аналітичний матеріал, де від репортажу залишається лише динамічний характер та експресивне закінчення, яскрава й переконлива остання фраза, або примусити читача вирішувати, на чий бік той стане в перипетіях політичної сутички. Найбільш динамічно політичний репортаж розвивається в таких виданнях, як: «Комментарии», «Кореспондент», «Фокус», «Український тиждень» та ін.

У зв'язку із постійними політичними дебатами під стінами Верховної Ради, українські репортери отримали свій колишній, призабутий статус. Як і в XIX ст. в Англії, репортери передають хід парламентських дебатів, що доходять іноді до нецивілізованих сутичок, саме у формі репортажу, а не аналітичного викладу.

Факти, які змушені описувати вітчизняні журналісти, акредитовані як парламентські кореспонденти, часто мають характер подій динамічних: від блокування місця спікера аж до бійок народних депутатів. Тому зрозуміло, що висвітлювати подібні явища можливо лише в динамічній, яскравій репортажній формі. У таких випадках неминучим є коментар у вигляді думок, суджень, оцінок власне читачів. За умови, коли кожна велика редакція має власну електронну версію видання, а в ній обов'язково наявний так званий «форум», судження читачів для текстового матеріалу можна відбирати через Інтернет, оскільки більшість потенційних респондентів стає свідками парламентських подій, спостерігаючи за ними в прямій трансляції через канал «Рада».

Написання політичних репортажів безпосередньо із зали сесійних засідань Верховної Ради має свої особливості, пов'язані з тим, що репортер дуже оперативно може включати в матеріал різноманітні погляди, застосовуючи метод бліц-опитування народних депутатів, які перебувають в епіцентрі конфлікту. Не вдаючись до аналізу моральних аспектів проблеми можна зазначити, що оперативні матеріали, особливо з коротким коментарем, є цікавими з погляду сприйняття їх читачем певного видання. Крім усього іншого, політичні репортери, які працюють у Верховній Раді України, є надзвичайно оперативним джерелом інформації для аналітиків редакції, що мають змогу безпосередньо, із першоджерел, отримувати необхідні відомості для початку великого аналітичного дослідження проблеми [4].

Логічним продовженням політичного репортажу може стати прес-конференція або брифінг політика, який він проводить практично одразу

після парламентських дебатів. Матеріали короткої прес-конференції можуть стати як окремим текстом у вигляді класичного інтерв'ю, так і слугувати структурним елементом власне репортажного тексту, коли збільшується кількість фотоматеріалу. Фотографії можуть доповнювати друкований текст, а також функціонувати як самодостатній елемент на газетній шпальті, коли йдеться про вдало дібраний ракурс, емоційний момент виступу політика, навіть – характерний вираз його обличчя. Часом фотографія виконує роль своєрідного оригінального чинника, що своєю неоднозначністю спонукає читача прочитати текст репортажу.

Дискусивною є спроба журналістикознавця М. Василенка дефініювати такий жанр репортажу, як репортаж історичний. Науковець, висловивши тезу про існування репортажу, зазначає, що дефініція «історичний репортаж» викликає занепокоєння історика, дивуючи журналістикознавця і філолога [5, с. 133–135]. Доводячи існування історичного репортажу, учений формулює думки, що заслуговують на дослідницьку увагу, попри свою дискусійність з огляду на практичні моменти журналістської роботи. Основними тезами, що породжують запитання, частково – спротив науковців, ознайомих із гіпотезою М. Василенка. Дослідник стверджує, що згідно з усіма параметрами, ухваленими ще за часів «класичної» радянської журналістики, історичного репортажу просто фізично бути не могло. Це – пріоритет літератури (мініатюри В. Пікуля), класичний репортажний початок у науково-популярному виданні, за яким іде зважена наукова довідка зі своєю специфікою: посиленнями, цифрами, наведенням різних поглядів і т. ін. Учений вважає, що історичний репортаж виправданий на рівні з канонічним репортажем-розслідуванням. На відміну від останнього, історичний репортаж покладає на автора відповідальність перед історичною правдою, людьми, які вже нічого не можуть заперечити.

Перший момент, який слід урахувати авторів історичного репортажу, за висловом М. Василенка, – класичне збирання матеріалу, що здійснюється не в реальній життєвій ситуації, а в бібліотеках, музеях, на місці подій, які відбулися. Автор мусить налаштуватися на копітку роботу з джерелами, які подекуди суперечать одне одному, розібратися в полемічних питаннях історії тощо [5].

Другий момент, який варто пам'ятати, пишучи історичний репортаж, – аристотелівське визначення, згідно з яким «поезія – філософічніша і серйозніша за історію, адже поезія говорить про загальне, історія – про окреме».

Суть третього моменту полягає в тому, що історичний репортаж відповідає всім законам

жанру написання будь-якого репортажу. Початок, роз'яснювальна частина, два-три діалоги (інтерв'ю), що динамізують розвиток події, історична паралель або думка незалежного експерта, кілька цифр, за допомогою яких досягається переконання читача (слід урахувати особливості національного менталітету) й «ударне», метафоричне, «обірване», гумористичне, поетичне (варіантів безліч) закінчення. Правилами художнього тону для історичного репортажу є, звісно, епіграф; для прискіпливих істориків слід тримати напоготові список наукових джерел, використаних у ході написання матеріалу.

Четвертий момент: історичний репортаж відрізняється від звичайного за кількістю коштів і часу, витраченого на збирання фактаж. Пересічна редакція просто не може дозволити собі регулярної подачі історичних репортажів. Не спрацьовують і методи оплати праці істориків, які заздалегідь готують фактаж. Таких істориків (різні епохи, різні школи) знайти важко, домовитися про оплату проблематично. У процесі створення історичного репортажу заявляє про себе феномен професійної і творчої наполегливості [5].

Аргументи, що навів М. Василенко доводячи існування історичного репортажу, вельми серйозні, що спонукає до ретельного наукового аналізу, та з'ясування всіх «про» чи «контра» функціонування окресленого жанру..

У зв'язку із соціально-економічними умовами, загального занепаду колись усталених моральних цінностей та пріоритетів в усьому світі, дедалі більшого розвитку набуває такий порівняно новий жанр репортерського розслідування, як репортерське передбачення, футурологічний репортаж, про який останнім часом багато пишуть журналістикознавці.

Футурологічний репортаж, репортаж-застереження в іншій інтерпретації – справа екстраполяції реальних подій на можливі інваріанти їхнього подальшого розвитку. Аналізований репортаж, спрямований, власне, у майбутні реалії також, як і історичний репортаж не вписується в закони і критерії жанру. Фактично на практиці ми керуємося фактами, що можуть трапитися з великою ймовірністю, проте ще не трапилися й описувати їх складно. Але поява футурологічного репортажу не є даниною моди, часом він продиктований конкретними соціальними та політичними замовленнями.

Прикладом глобального футурологічного репортажу слугує комплексна подача інформації в газеті «Нью-Йорк Таймс», окремий вид якої зафіксований світовою громадськістю після виборів чергового президента Сполучених Штатів Америки на початку листопада 2008 р. За свідченнями електронних ЗМІ, номер «Нью-Йорк

Таймс» був повністю присвячений подіям, що мають статися через кілька років після «реального» виходу у 2010 р. Так, передова стаття цієї найвпливовішої в Америці газети сповіщала про перші наслідки діяльності лідера на високій посаді. Окреслено прогнози стосовно можливого перебігу військових подій в Афганістані, Іраку, передбачено економічний розвиток держави. Тобто сотні тисяч читачів в усій Америці та Європі наприкінці 2008 р. отримали право зазирнути в майбутнє, дізнатися, що станеться з ними і всією країною [3].

Футурологічний репортаж за своєю суттю – спроба зазирнути в майбутнє, що відповідає одвічним прагненням як окремого індивіда, так і людства в цілому. Звичайно, можна проводити певні аналогії з художньою творчістю, проте закони розвитку жанру потребують свого логічного пояснення, інтерпретації на суто журналістико-знавчому рівні. За свідченнями вітчизняних науковців, в Україну, з її консервативним менталітетом, фантастичний репортаж-передбачення прийшов одночасно зі Сходу й Заходу. У 90-х рр. минулого століття так званий «фантастичний репортаж» мав конкретне соціально-психологічне підґрунтя. Насамперед, це невпевненість численної кількості читачів у завтрашньому дні, нестабільність, кризові ситуації в розвитку суспільства. Загроза соціальних збурень, братовбивча війна між колишніми республіками Радянського Союзу, рекет і зростання побутової злочинності послугували основою для написання репортажів-жахів, репортажів-застережень. До цього слід додати той незаперечний факт, що тиражі друкованих видань як в Україні, так і в Росії сягали мільйонів примірників, телебачення ще не стало реальним конкурентом друкованої продукції. Тому невеликий «репортаж», побудований на повністю вимислених фактах про появу величезних щурів, людожерів у московському метро, передрукований газетою «Комсомольское знамя», спричинив нездоровий ажіотаж, паніку серед передплатників вітчизняного видання. Матеріал базувався на елементарному припущенні: що станеться, коли внаслідок мутації почне швидко поширюватись ареал маленького хижака. Український читач, переживши Чорнобиль, адекватно прореагував на це, занепокоївшись, чи не може щось подібне статися і в Києві, і в інших великих центрах [5].

Прогностичний матеріал став предметом жвавого обговорення, дискусій на рівні побутової свідомості, але, зрештою, на його появу змушені були відреагувати й урядові чиновники, члени природоохоронних осередків і т. ін. При тому, що, як і будь-яка газетна «качка», цей репортаж поступово відійшов у небуття, було створено прецедент для вітчизняної преси.

Футурологічний репортаж, репортаж-попередження має право на існування ще і як науковий прогноз, що через співпрацю академічного вченого з професійним журналістом набув оригінального способу подачі матеріалу. Власне науковий прогноз реалізується через белетризовану форму з усіма елементами репортажного жанру. Тоді він слугує як засіб впливу на суспільство, у яскравій, подекуди фантазмагоричній формі попереджаючи про небезпеки, що чатують на людство. За свідченнями науковця М. Василенка, історія світової журналістики наводить чимало прикладів ефективності репортажів-застережень. Хрестоматійним є, звичайно, факт публікації в газеті «Таймс» на початку минулого століття серії репортажів-застережень Роберта Ерскіна Чилдерса «Таємниці пісків». У них ішлося про можливість вторгнення орд гунів через Ла-Манш на Британські острови на початку якоїсь абсолютно нереальної для того часних читачів «Таймс» першої світової війни. За історичними переказами-легендами, прем'єр-міністр Великої Британії, зібравши своїх міністрів наступного дня після виходу репортажу-застереження в газеті імперії, «над якою не заходило сонце», увічливо поцікавився: «Яких заходів вжито, щоб зупинити потенційний десант «гунів»? Усі докази міністрів про неймовірність, навіть теоретичну, конфлікту світового рівня в масштабах цивілізації, де винайдено дредноути («ті, які не можна потопити»), гази і кулемети, розбивалися контраргументом прем'єра: «Але це ж написано у «Таймс»! [5].

Унаслідок цього, на початку сторіччя, після відповідної експертизи військового міністерства, на узбережжі спорудили п'ять військово-морських баз, що повністю перекрили протоку, унеможлививши вторгнення німецьких військ як у Першій, так і в Другій світових війнах [5, с. 135–136].

Зрозуміло, що приклад, наведений вище, спрацював як репортаж-попередження за умови збігу кількох важливих чинників. Він був опублікований у найпопулярнішому часописі Британської імперії; цілком очевидно, що його поява не випадкова – далася взнаки політика власне редакції. Очевидно, на переддруковій матеріалі з книжки-роману у вигляді репортажу-застереження наполягли особи, які представляли тодішній військово-промисловий комплекс найбагатшої країни й т. ін. Однак факт залишається фактом: варто репортажу-застереженню у вигляді футурологічного прогнозу з'явитися на шпальтах впливової газети, як на нього миттєво реагують вищі посадовці будь-якої держави. Тривалий час для вітчизняного політикуму таким виданням був щотижневик «Дзеркало тижня», зараз прислуховуються до думки аналіти-

ків журналу «Кореспондент». «Чистого» репортажу-попередження на шпальтах цих видань немає, проте наявні елементи репортажного стилю у великих аналітичних статтях. Ю. Мостова, С. Рахманін («Дзеркало тижня») практикують прогностичні елементи, подані здебільшого з елементами репортажного стилю у великих передових статтях, що починаються на першій шпальті й продовжуються далі в газеті.

Репортаж-попередження, футурологічний репортаж потребують дотримання суворої моральної відповідальності за факти, які коментує журналіст, роблячи спробу екстраполювати розвиток подій у майбутнє. Репортер повинен чітко усвідомлювати, що матеріал має вплив і на підсвідомість потенційного читача, який тепер, прагнучи планувати своє життя, підсвідомо орієнтуватиметься на прогноз, прочитаний як репортаж-попередження в авторитетній для нього газеті. Крім того, форма футурологічного репортажу потребує від репортера яскраво виражених літературних здібностей, оскільки в матеріалі йдеться про речі, що не можна перевірити емпіричним шляхом, доказова база, мотивації мають бути доскональними. Останнє досягається за рахунок посилення експресивної стилістики репортажного матеріалу, барвистих порівнянь, несподіваних метафор. Репортаж-застереження не може існувати як просте фантазування, він повинен спиратися на певний суспільний досвід, аналогічні факти, що вже мали місце. Так, репортажі-застереження в популярному в 90-х рр. минулого століття щотижневикі «СПИД-инфо» будувалися на аналогії СНІДу з епідемією чорної віспи в Європі XVI ст. Численні публікації в сучасних екологічних виданнях, присвячені проблемам аварійності дамби Київського моря, нагадують вітчизняним читачам про трагедію Чорнобиля тощо.

Отже, мотиваційна база, реальний фактаж у таких матеріалах лише підсилюють емоційний вплив, зрештою, примушують читачів замислюватися над проблемою, шляхами її подолання. Репортажі-застереження в більш примітивізованому вигляді існують і як елементи партійної ідеологічної роботи. Партійні видання нерідко вдаються в аналітичних матеріалах до практики прогнозування: «Що буде, коли?», аби читач реально повірив у пріоритети їхньої політичної програми. Редакційна колегія цілком свідомо вдається до послуг журналістів, які працюють у репортажному жанрі. Аналогічна стаття, присвячена прогнозові перипетій політичної боротьби, завдяки творчому «доопрацюванню» її професійним репортером, набуває характерних ознак динамічності, експресії. У такому разі досягають певного успіху – найбільш оптимального викладу читачеві певних партійних рішень, по-

станов, передачі в оригінальній інтерпретації власне партійної моралі.

Журналіст, докладаючи всіх зусиль до оптимізації тексту певної партійної настанови, має чітко усвідомлювати свою моральну роль у власній партійно-політичній програмі конкретного видання. Професійний обов'язок не повинен суперечити моральним критеріям, оскільки професіоналізм не обов'язково відіграє позитивну роль під час вирішення складних моментів особистого вибору в політичних перегонах. Прогностика в репортажі політичної преси, незалежно від її спрямування, завжди одностороння, суб'єктивна. Тому репортерам доводиться докласти чималих зусиль, аби зробити матеріал максимально читабельним, наблизивши його до читача.

Прогностичний репортаж у будь-якому виданні супроводжується ілюстративним рядом, що має на меті підвищити рівень його естетичного й психологічного сприймання. Зрозуміло, що в таких випадках не йдеться про стандартні знімки, текст вимагає більш оригінального підходу. Існують зразки («Фокус»), коли репортажі, що мали прогностичний характер, ілюструвалися колажами, детально розробленими більд-редакціями (подекуди ілюструвати складний за жанром матеріал береться професійний художник). Це вимагає значних матеріальних витрат, часу і непрогнозованої, зрештою, ілюстративної продукції, що може стати незрозумілою для масового читача. Колаж, до того ж яскравий, кольоровий із гіперболізованими фігурками-образами найбільш повно відповідає друкованому текстові футурологічного репортажу.

Фахівець, беручись за реалізацію такого складного репортажного жанру, повинен демонструвати хист не лише до журналістики, він має бути добре ознайомлений з основами футурології як науки, соціології, філософії. Крім усього іншого, репортерів слід розуміти на особливостях масової свідомості, з огляду на той момент, що репортаж-застереження розраховано здебільшого на масового читача.

Створюючи футурологічний репортаж, репортаж, у жанрі попередження, застереження, слід ураховувати кілька чинників, що підлягають аналізу лише після їхньої появи, як реакції на вихід матеріалу. Сенс останнього посилення полягає в тому, що репортаж-попередження так само малопргнозований за зворотною реакцією, як непрогнозована правдивість його реалізації в майбутньому. Одразу після виходу репортажу-застереження, як зазначено вище, з'являються індивіди, які нібито бачили чи чули про можливі варіанти розвитку певних подій. Ідеться про результати політичних перегонів, соціально-економічні реформи й т. ін. Респонденти можуть цілком свідомо чи, навпаки, несвідомо, під емо-

ційним впливом від щойно прочитаного матеріалу, пропонувати авторові «цікаві» факти, які, на їхню думку, «не потребують перевірки». У такому разі, репортер має виявити максимальну толерантність до думки своїх читачів, якою б дивною вона не була, бо, зрештою, він сам спровокував конкретну особу з'явитися до редакції. Треба враховувати й елемент імовірної журналістської вдачі, коли під час активного обговорення подібного матеріалу в читачьких осередках раптом генеруються справді яскраві, новаторські ідеї. До цього такі думки можуть мати реальний характер, хоч народилися вони після ознайомлення з футурологічним репортажем. Звертаючись до практики повністю футурологічного видання «Нью-Йорк Таймс», слід зацентрувати увагу на оригінальному моменті, зафіксованому всіма без винятку електронними ЗМІ, які оперативно відреагували на вихід футурологічного примірника популярного видання. Зазначалося, що, *по-перше*, такі видання вже практикували; *по-друге*, випуск номерів ініціював, як правило, колектив редакції. І нарешті, найголовніше: сенс видання футурологічного номера, на думку саме журналістів «Нью-Йорк Таймс», полягав не лише в тому, щоб певним чином розрадити, потішити публіку, а в продукуванні нових оригінальних ідей і концепцій розвитку суспільства, демократії [5].

У звичайному матеріалі, звичайному номері такі «незвичайні ідеї» породжували б непорозуміння й неадекватну реакцію з боку інвесторів та власне читачів. Футурологічний номер «Нью-Йорк Таймс» спрацював, як колись популярна «фабрика думок», що виходом конкретного номера газети спровокувала активність, розкутість думки мільйонів читачів.

Слід наголосити на тому незаперечному факті, що Україна не може представити тиражі, про які йшлося вище. Ситуація поліпшується в разі збігу суто суб'єктивних обставин: часу політичних перегонів, у яких традиційно активну позицію мають друковані ЗМІ. Тиражі партійних видань збільшують штучно, оскільки примірники роздають безкоштовно як під час масових акцій, так і перехожим у столиці України, великих населених пунктів і т. ін. У такому випадку є можливість говорити про дієве, активне застосування прогностичного, футурологічного репортажу. У плані дії на масову свідомість, формування в цільових групах певних політичних поглядів. Репортаж-застереження мусить мати суто прагматичний характер; його мета – використання мільйонної газетної публікації з очікуваним максимальним психологічним ефектом для читача. У репортажі-застереженні, написаному де-факто на замовлення, суб'єктивність ситуації диктує вимоги, що їх у

принципі не може прийняти професійний журналіст із певними моральними поглядами. Ідеться про відкриту рекламу, пропаганду ідеї тієї чи тієї сили. У матеріалі читачеві дають зрозуміти, що в тому разі, коли він не проголосує за конкретну партію, країну чекає хаос, а всю його сім'ю – голод, безробіття й т. ін. Техніка написання аналізованих «репортажів» акумулювала-ся протягом півтора десятка років, вона повністю апробована на масовій свідомості вітчизняного читача, тож становить реальну соціальну загрозу для суспільства. Однак зазначимо, що репортажі-застереження в Україні з'являються рідко, з огляду на те, що потрібен певний збіг обставин, аби зробити матеріал ефективним. Для того щоб футурологічний репортаж в Україні справді прозвучав, отримав свого потенційного читача, на думку науковця М. Василенка, необхідний запит масової свідомості стосовно такого виду матеріалу. «А що буде, коли Талібан звинуватить Україну в прямій допомозі агресору?.. Знову будуть підвищувати ціну на електроносії?.. На всенародному референдумі народ підтримує ініціативу колективів ще вцілілих підприємств, дозволили вибирати президента на три строки поспіль?..» і т. ін. Крім того, потрібен масовий засіб друкованої інформації, у якому б такий матеріал «завзвучав». Писати репортаж-застереження має або дуже досвідчений журналіст, або аматор, якого не зупиняють установлені штампи-обмеження.

З огляду на відсутність середнього класу, а отже суспільної свідомості, масова свідомість нездатна сприйняти будь-яке застереження, оскільки їй властива інертність, обмеженість, а через це – неготовність до дії, опору. Необхідне лояльне ставлення інвесторів певного ЗМІ до появи на його сторінках фантастичного репортажу, наявність гарного художника, здатного створити колаж і т. ін. [5, с. 197–198].

Таким чином, на прикладі кількох видів тематичних репортажів, бачимо ефективність аналітичного елементу. Політичний репортаж завдяки ефективному використанню аналітики набуває продуктивної сили масового переконання.

1. *Ким М. Н.* Жанры современной журналистики / М. Н. Ким. – С.Пб. : Изд-во Михайлова В. А., 2004. – 355 с.

2. *Здоровега В. Й.* Теорія і методика журналістської творчості : підручник / Володимир Здоровега. – 3-тє вид. – Львів : ПАІС, 2008. – 276 с.

3. *Еверет Девід.* Навчальний посібник репортера / Еверет Девід. – К. : ПроМедіа, 1999. – 118 с.

4. *Глушко О.* Журналістське розслідування: історія, теорія, практика / О. Глушко. – К., 2006. – 142 с.

5. *Василенко М. К.* Динаміка розвитку інформаційних та аналітичних жанрів в українській пресі / М. К. Василенко – К. : Ін-тут журн. КНУ ім. Тараса Шевченка, 2006. – 236 с.

6. *Вайшенберг З.* Новинна журналістика / Зігфрід Вайшенберг. – К. : Академія української преси ; Центр вільної преси, 2004. – 260 с.

Подано до редакції 06. 12. 2013 р.

Ivashchuk A. A. Analytical element as an organic component of the modern reportage.

The article investigates the analytical component in today's report, based on surveys of domestic and foreign researchers.

Keywords: the genre, reporting, analytics, information, historical reportage, futurist report.

Иващук А. А. Аналитический элемент как органическая составляющая современного репортажа.

Статья посвящена исследованию аналитического элемента в современном репортаже, основываясь на исследовании отечественных и зарубежных исследователей.

Ключевые слова: жанр, репортаж, аналитика, информация, исторический репортаж, футурологический репортаж.